

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fl.
Fél évre	4 kor. — fl.
Negyed évre	2 kor. — fl.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Kedden.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánkozásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyezség szerint.

VI. évfolyam.

Szászsebes, 1901. Oktober 22.

4. szám.

A nyugdíj kérdése.

(Folytatás.)

Szóba kell még hoznunk a kincstáriaknál az özvegyek nyugdíjának és árváik nevelési járulékanak a kérdését.

Ismeretes dolog, hogy a már előbb idézett nyugdíjtörvény határozmányai szerint a kincstári erdészeti altiszt özvegye annak a készpénzfizetésnek egy harmad részét kapja nyugdíjképen, melyet férje elhalálozása idejében élvezett. Hát ez még utóvégre megjárja azoknál, kiknek férjük a legmagasabb rangfokozatban halt el, de bizon nagyon ritka ez az eset, nem csak azért, hogy aránylag igen kevés a főerdőori állások száma, de azért is, mert az erdészeti altiszti pályán működő terhes szolgálata közben annyi mindenféle veszélynek van kitéve részben ellenségei, részben az időjárás viszonyosságai részéről, hogy csak nagyon kevesen jutnak abba a szerencsés helyzetbe, hogy a magasabb vagy éppen legmagasabb rangfokozatot s az ezzel kapcsolatos magasabb fizetést elérhessék. Természetes tehát, hogy az erdészeti altisztek legnagyobb része olyan időben hal meg, midőn özvegyének 200—300 korona nyugdíjnál alig biztosíthat többet, miután pedig a javadalmazás csak éppen hogy elégséges volt a mindennapi kenyérre és ruházkodásra, sőt ha ezen kívül még számos gyermek

nevelése is járult, akkor még a rendes kiadásokat sem lehetett abból fedezni. az csak a legritkább esetek közé tartozik, hogy az elhunyt ne adóságot, hanem némi vagyont is hagyjon hátramaradt családjára, hát bizon az a csekély nyugdíj, a mihez az özvegy jut, nagyon szerény arra, hogy beőle életét a hogy — úgy eltengesse, annál kevésbé, mert hiszen az özvegyiségre jutott asszonyok legnagyobb részének egészségét, testi épségét addig már az élet viszontagságai megtépték s így munkára és mellékkeresetre alig alkalmasak.

Felette óhajtható lenne tehát, hogy az özvegyek nyugdíja is legalább az elhunyt férj fizetésének feléig emeltessék, a mi utóvégre nem követelne túlságos nagy áldozatot attól, kinek javáért alkalmazottja egy emberöltőn át buzgón munkálkodott s kinek szolgálatában élte le életét.

A gyermeknevelési járulék egyike azoknak a kérdéseknek, melyek sürgős megváltoztatást kívánnak.

Arról, hogy az egy-egy gyermekre fizetett évi 36 korona összeg olyan csekély, hogy az még a gyermeknek legszegényebb ruházására sem elegendő, fölösleges bővebb magyarázattal szolgálni. Hol marad már most annak élelmezése, iskolázása, betegségében való gyógykezelése? A statistika gyakran fájdalmasan emlékezik meg arról, hogy az emberi nem szaporodása nem ölt olyan arányokat, mint az hazánk népesedése érdekében kívánatos volna; mi

erre azt kérdezzük, vajjon a lakosság egy részénél, hol az útdok csak nyomorúságot örökölnék s ennek folytán különben is elsatnyulnak, elcsenevésznek, öröndetes jelenség lenne-e a nagyobb szaporaság? Ám legyen, szaporodjunk mennél jobban, növeljük szerezett hazánk hatalmát, de előbb keressük a módját annak, hogy polgáraink minden rétege megfelelő jóléthez jusson s ha ezt elértük, nem kell félnünk a kihalástól a szaporodás meg fog majd jönni magától is. Ma a nép szegény sorsu rétegeiben egy-egy gyermek születése nem okoz már örömet, hanem egyszerűn türik azt, mint elkerülhetlen rosszat.

Mit szóljuk még a nyugdijtvörvénynek arról a szinte furcsának, de mindenesetre érthetetlennek mondható intézkedéséről, hogy a tiszt vagy altiszt özvegyek csak abban az esetben kapnak gyermeknevelési járulékot, ha férjük elhalálozásakor legalább három élő gyermekük van, abban az esetben pedig, ha csak kettő a gyermek, de az asszony reményteljes állapotban van, akkor a méhmazgzat megszületése után lesz a gyermeknevelési járulék az immár háromra szaporodott gyermekek részére folyósítva? Ez úgy néz ki, mintha egy vagy két gyermeknek nem is kellene enni adni, nem is kellene azokat ruházni, sem iskoláztatni, sem pedig betegségük esetén gyógyíttatni, vagy pedig mintha annak az özvegynek a nyugdija teljesen elegendő lenne saját magának s a mellett még két gyermeknek az eltartására is.

Valljuk meg csak az igazat hogy a törvénynek ez az intézkedése egyáltalában nem felel meg a humánizmus követelményeinek s hogy annak további fenntartása valósággal barbarizmus számba menne.

Ezzel körülbelül végeztünk volna a kincstári alkalmazottak nyugdijazásának módozataival s hogy egyuttal nem terjeszkedünk ki külön a közalapítványiak nyugdijazási rendszerére, azt csak azért tesszük, mert tudomásunk szerint ezeknél ugyancsak a nyugdijtvörvény értelmében járnak el, a különbség legfőkébb csak abban van, hogy ezeknél a fizetések még mindig nincsenek úgy rendezve, mint az államkincstáriaknál s így természetesen a csekélyebb fizetések arányában a nyugdijaik is csekélyebbek. A közalapítványiak fizetésemelésének tárgyalását egyébként nem mellőzhetvén, ahhoz később tüzetesen akarunk hozzájárulni.

A kincstári altisztek egyébként legalább egyelőre nyugodtak lehetnek s nincs szükségük külön lépéseket tenni nyugdijazási viszonyaik megváltoztatására nézve, mert az a mozgalom, mely az állami tisztviselők fizetésének emelésére nézve az egész vonalon megindult és országossá lett, kiterjeszkedett némi részben az állami altisztek helyzetére is és alapos a remény, hogy abban az esetben, ha a mozgalomnak lesz némi eredménye, annak jótéteményeit az altisztek is meg fogják érezni. Csak ha ez be nem következne, akkor lép majd előtérbe

TÁRCSA.

Az aggregények büntetése.

Szóba került az az érdekes terv, hogy az adóreformmal kapcsolatban behozzák az aggregényi adót is. Ez az eszme a szépnem körében természetesen lelkes fogadtatásra talált és ha csak rajtuk állana, már holnapután magas adót sóznának azoknak nyakába, akik Szilágyi Dezső szálló ígéje szerint „ugy élnek, mint az angyalok.” De nem olyan könnyű ennek a kérdésnek a megoldása, a milyennek első pillanatra látszik. Legvilágosabb bizonyítéka ennek az, hogy az ó-korban is nagy buzgalommal keresgették, találgatták annak a módját, miképpen lehet az eldorádói aggregénységet kikezdeni.

Az egyik német egyetem könyvtárában néhány év előtt egy latin tanulmányra akadtak, amely kimeri-

tően megvilágítja az aggregények ókori viszonyait. Így kitűnik ebből a könyvből, hogy már Plato egészen komolyan foglalkozott irataiban az aggregények megadóztatásának kérdésével. A ki harmincöt éves korában még nem nős, — így ír többek között — annak minden évben büntetési adót kell fizetnie és pedig vagyoni viszonyai szerint fokozatosan 100, 70, 60 és 40 drachmát. (A mi pénzünk szerint körülbelül 80, 56, 48 és 32 koronát, mely összeg azonban az ókori pénzviszonyaikhoz képest legalább a háromszoros értéknek felel meg.) Ha az illető egy év leforgása alatt nem fizeti le ezt a pénzbüntetést, akkor a kérdéses összeg tizszeresével büntetendő. Az ilyképen begyűlt pénzt Hera templomának pénztárába kell beszállítani. (Hera volt görögöknél a házasság istennője), a pénztár kezelőjének pedig minden mellétekintet félretételével arra kell törekednie, hogy ez az adó pontosan befolyjék ellenkező esetben a saját zsebéből kell az összeget megfizetnie . . . Így kell mindenkit, aki nem akar megházasodni, legalább a pénzkérdésben meg-

szüksége annak, hogy valamennyien összefogva, egy akarattal külön mozgalmat indítsanak a saját maguk és családjaik érdekeinek előmozdítására, minek hogy lesz eredménye, arra nézve biztos reményt nyújt azoknak a férfiaknak a jóindulata, kik az államerdészet gyepelőit most kezükben tartják.

Attérve már most az állami kezelésbe vett erdőknél és egyes magánuradalmaknál alkalmazott altisztekre, itt megvalljuk az igazat, hogy nagy általánosságban véve ezeknél a legszomorubb viszonyokkal találkozunk. Az állami kezelésbe vett erdőknél szolgálatban állóknál meg van ujabban az az előny, hogy alkalmazásuk megkapta az állandóság jellegét, de nyugdíjról akár részükre, akár pedig családjaik részére csak a legritkább esetekben van szó, azoknál tudniillik, kik vagy a vármegye, vagy pedig valmely városi nyugdíjintézetébe belépni kötelezve vannak s a magánuradalmiaknál a mellett, hogy nyugdíjat vagy végkielégítést csak egyes hitbizományok nyújtanak, meg van az a nagy szerencsétlenség, hogy az erdészeti vagy vadászati altisztek szolgálatuk állandósága tekintetében tisztán szolgálatadójuk önkényének vannak alávetve, erről azonban külön cikksorozatban kívánván megemlékezni, most áttérhetünk a nyugdíjazási viszonyaikra, melyek csak országos egyeületünkben nyerhetnek majd megoldást.

(Folytatás következik.)

fogni. Azonkívül az ilyen ember még a legfiatalabb egyénektől sem követelhet semmiféle tiszteletet, az utóbbiak közül senki sem tartozik neki engedelmeskedni és ha e miatt az illető valamelyiket meg akarja fenytetni, bármelyik járóelőnek oda kell ugrania, hogy őt ebben megakadályozza, ha csak az illető maga is nem akar rossz polkárnak mutatkozni.

Ebből az idézetből látható, hogy Plato már a Krisztus előtti ötödik században ugyancsak erélyesen beszélt az aggregények ellen és tanítványa Aristoteles ebben a kérdésben még tovább ment. Ő nemcsak a nőtlenség ellenében kívánta a büntetés alkalmazását, hanem mindazokkal szemben, akik a házasság megkötésénél egyik vagy másik fontos szempontot például a kellő korkülönbséget stb. figyelmen kívül hagyják, mert ez szerinte mindig nagy baj forrása.

Az ókori elmélet megegyezett abban, hogy ha már nem lehet a férfiakat házasságkötésre kényszeríteni, legalább annyira elviselhetetlenné kell tenni rájuk nézve az aggregényi állapotot, amennyire csak

Az ölyv táplálkozási viszonyairól.

(Adat a vadászat állattanához.)

A szobatudósokkal szemben csálhatatlan tapasztalati adatokra támaszkodva, a vadászok egészen más meggyőződésnek adnak kifejezést az ölyvek táplálkozási viszonyait illetően s csodálatos az, hogy egérfogyasztásról vajmi keveset említenek! Így a többiek közt Riesenthal azt mondja: Mihelyt az ölyv egy foglyot ragadott meg, mindnyája (t. i. az egész fogolycsapat) veszélyeztetve van és zsákmányul esik. Igaz, röptében a foglyokat nem képes megragadni, de addig üzi őket, míg egyikük megalapul s így könnyen zsákmányává válik. „Fácánvadászom az 1874—75-iki tél folyamán két ilyen flezkót fogott tányérvassal; miután mindannyiszor látta hogy egy-egy fogolyra csaptak, erről lekergette, a foglyot tányérvasra helyezte s nem telt bele egy óra, a tolvaj fogva volt.” (Gr. Koszpoth.) „A felföldön gyakran találtam kinőtt nyulak, foglyok maradványait az állítólag oly hasznos ragadozó fészkeiben. Még a legtöbb gyakorlati vadász, akit ismertem, ép úgy gyűlölte, mint a héját, sőt talán még jobban, Így előbbeni fácánvadászom sok évi tapasztalás után rájött, hogy főleg télen nagy kárt tett a félig kiéhezett vadban, nem egyszer látta, hogy fácánokat is megtámadott.” (Gr. Zay Miklós, Vadászlap 1891. évfolyam.) — „Pacsirtákat, pintyeket, sármányokat s két nyúl-süldőt találtam ölyvfészkekben.” (Preen.) — „Megfigyelték, amint a tökerucza fészkeből a tojásokat pusztította.” (Hintz.) — „Az ölyvek mindenkor pusztítandók, mert egerekkel csak akkor elégednek meg, ha jobb falatot nem szerezhettek.” (Bosch.) A gyomrok tartalmára vonatkozólag ugyanezt mondja: „Ily tetemes számnál fogva fel nem tehető ugyan, hogy a dolog véletlenségnek játéka volt; mindazonáltal szeret-

lehet. A klasszikus ókor aztán tovább ment ezen a csapáson és ezt az elméletet a gyakorlati életben is alkalmazta amennyiben a törvény útján egész sereg előjogot biztosított a nős embereknek, amelyeket az aggregényektől megtagadott.

Különösen érdekesek a görög ókor két leghiresebb népének: a spártainak és az athéninek az aggregényekre vonatkozó határozatai. Lykurgos, Spárta törvényhozója egész csomó polgári jogot vont meg az aggregényektől, sőt alkalomadtán általános gunyolódás céltábláivá tette őket. Egy meghatározott napon például kötelesek voltak arra, hogy körülszaladjanak a piac körül, miközben a néptömeg a legdurvább módon gunyolódott rajtuk. Sőt egyik görög hisztorikus följegyzése szerint az aggregények arra is kénytelenek voltak, hogy az oltár körül szaladgáljanak, miközben a nők botokkal ütlegettek őket. Valóban szerencse az aggregényekre nézve, hogy a spártai törvények manapság már nincsenek érvényben!

Ezek voltak Spártában a nőtlenség árnyékoldalai,

ném tudni, mely évszakban küldettek be (Blasiusnak) ezek az ölyvek s nem vadszegény vidékről származtak-e? — Ugyancsak az ölyvek táplálkozási viszonyait firtatva, Fónagy József („A fáczán és fogoly vadászata, tenyésztése, hálóval való fogása“ című könyvében) a következő tapasztalatait közli: „Az egerész-ölyvről azt állítják, hogy semmiféle hasznos vadban, így a fáczánban sem tesz kárt, mert folytonosan csak egerekkel táplálkozik. De bizony, úgy a közönséges Buteo vulgaris, valamint a gyatyás-ölyv (Archibuteo lagopus) a fáczánosban sok kárt tesznek; személyes tapasztalataim nagyon is e mellett vallanak. Foglalkozom a tömészetrel s így évenként meglehetősen sok ölyv kerül kezeim vagy tömészem kezei közé, nincs egyetlen egy se, melyet fel ne bontanék, meg ne nézném, hogy mit evett, mivel táplálkozott. Ősszel, októberben mezei fekete tücsköket, nagy ritkán egeret, néha békát is találtam a begyében; november második felében legtöbb esetben fáczán- és fogolytollakkal vegyes húst találtam bennük, mely minden esetben egész friss volt, jelül annak, hogy nem dögöt, hanem élő állatokat fogdosott össze. Múlt év (1899) november és december elején, valamint 1896 november, december hónapokban több mint 150 drb. ölyvet kaptam területeinkről; nagyon képes példány volt az összesen 250—300 drb közt, melynek begye ne fáczán- és fogolyhussal lett volna tele, pedig a gazok egerészhettek volna kényök-kedvök szerint, mert mind a két tél majdnem tavaszi jellegű volt, hó és hideg nem gyötörhette őket, de úgy látszik, nekik is jobb a fogoly- és fáczánpecsenye, mint az egér.“ — Érdekes az a passzus is, melyet Diezel („Az apróvad vadászata“ pag. 661.) állít ki az ölyvekről a következőkben: „Őszintén szólva, az ölyv jó hírnevét nem érdemli meg. Száz és száz példát lehetne felhozni, melyek a legismertebb vadászlapokban olvashatók és oly forrásból erednek melyeknek tisztaságában kételkedni nem

lehet. Ezek közül csak egyet hozok föl, mely a „Weidmann“ 1895. évi augusztus 15. számában olvasható és amelyből kitűnik, hogy a földicsért „egerész-ölyvet“ „nyulász“-vagy „foglyász“-ölyvnek is bátran lehetne nevezni: „Habár az erdésznek, vadásznak, valamint a vadászat-kedvelőnek mindig azon kell lenni, hogy az erdő és mező hasznos vadjait kimélje ezeknek szaporodását előmozdítsa jól meg kell fontolnia, vajjon ez vagy amaz állat hasznos-e vagy káros; ezt pedig legbiztosabban úgy éri el, ha saját tapasztalatait veszi irányadóul. A szobatudósok néha olyanokat állítanak, melyeknek helytelenségéről az erdész és vadász lépten-nyomon meggyőződést szerezhet. Ha p. o. az úgynevezett egerész-ölyvet a mezőgazdaság jóttevőjének kiáltják ki és számokkal akarják bebizonyítani, hogy egy pár öreg ölyv fiainak táplálására mily nagymennyiségű kártékony egeret fogdos naponként össze, ahg hiszem, hogy az elpusztított egereket megolvasták volna és mindenik észlelő más nézetet van, mert azt tapasztalta, hogy az „egerész“-ölyv akkor fog egeret, ha mást nem talál. Oly években, midőn az egerek száma nagyon kevés, hogyan lehetne lehetséges önmagát és folyton éhes fiait csakis egerekkel táplálnia? De még akkor is, ha az egerek nagy számuk folytán a mezőgazdaságra csapássá válnak, az ölyv ezeket mint apróvadakat tekinti és jobb pecsenyét is tud szerezni, miként a következő esetek bizonyítják: 1857 június havában, midőn az egerek igen nagy számban léptek föl, egy tölgyállab magas fűvel benőtt talaján egy özgidát hallottam keservesen rini s abban a hiszemben, hogy a róka fojtogatja, sietve mentem oda, hol azonban nem kis meglepetésemre a róka helyett egy úgynevezett egerész-ölyvet találtam, mely az alig pár napos gidának a nyakát megfogva, ezt csőrének vágásaival igyekezett megölni. Ebben a pillanatban szaladt oda a gida anyja is, csak midőn már majdnem ráléptem, repült föl az ölyv és a legközelebbi tölgyfa

Azonban büntették náluk ezeken kívül a késői korban való házasodást (opsigamia) is. A legjobb nőülési kort illetőleg eltérnek ugyan az írók véleményei, de a mindennapi életben úgy látszik, a férfinál a 30 évet a nőnél a 20 évet tekintették a legmegfelelőbb házassági kornak. A spártaiak annyira mentek a jó házasság védelmezésében, hogy náluk még a célszerűtlen, össze nem illő házasságkötést is büntetéssel sújtották. Nagy súlyt kellett ezenkívül náluk az egészségre is helyezni és bizony a spártai közvélemény részéről alapos megrovásban részesült az a gavallér, aki egy gazdag, de gyöngé testalkatu leányt többre becsült, mint egy szegény, de erős egészséges hajadont. Jellemző a spártaiak felfogására nézve a következő eset is: Amikor Lysandros, spártai hadvezér szegényen elhalt, akkor a derék vőlegények hűtlenül elhagyták az ő két leányát. Ámde az állami hatóság sem volt rest és a hozományvadász vőlegény urakat alaposan megbírságolta nemtelen eljárásukért. Ezekből a példákból látható, hogy a spártaiak annyira

beleavatkoztak az egyén személyes szabadságába, hogy a mai ember hasonló támadást ugyancsak erélyesen utasítana vissza.

Az athéneieknél kevesebb följegyzést találunk az aggregények jogi állását illetőleg aminek vagy az az oka, hogy Athénben kevesebb volt az aggregény, vagy az, hogy náluk az állam közömbösebb volt ezzel a kérdéssel szemben. De azért náluk is létezett törvény az aggregények ellen és pedig Plutarchos följegyzése szerint a nőtleniség büntetése alkalmasint Solon törvénykönyvéből származott, az idők folyamán azonban elaludt a dolog. A késői korban és a célszerűtlenül kötött házasság miatt Athénben nem büntettek meg senkit. Általában náluk nem annyira büntetőjogi eszközökkel üldözték az aggregényeket, mint inkább sajnálkoztak rajtuk, amiért nem tudták megtalálni életük párját.

Éppen ez a jellemző különbség a athéneieknek és a spártaiaknak az aggregénységről táplált felfogása között. Athén népe annyira ment a nőtlenek iránt ér-

egyik alsó ágára fölrepülve, sóváran nézett áldozatára, míg lövésem le nem terítte. Közbejövetelem nélkül a kis gida biztosan elpusztult volna a nyaka és a feje több sebtől vérzett, szemeinek kivágására azonban már nem ért rá. Harmadnapra láttam újra a kis gidát, amint látszólag bágyadtan és betegesen anyját követte; miután azonban ütere nem volt megsérülve, mint később meggyőződtem, teljesen kiépült. 1862 július havában egy magas bükkfák közt levő sűrű mogyoró-bokorban fiatal ragadozó madarak hangját hallottam; fészkek a közelben nem volt, a fákon sem láttam semmi ragadozó madarat, tehát a lármázók a földön lehettek. Az erős szél zugása lehetővé tette, hogy a hangok után haladva, megközelítsem. A földön három fiatal ölyv ült, melyeket gondos anyjuk egy fiatal süldő húásával etetett. Karmaival és csőrével egész darab húsokat tépett le, melyeket a fiatalok roppant mohón nyeltek le s folyton újabb és újabb falatért kiabáltak. Nagyságuk és tollazatuk fejlettségéből arra lehetett következtetni, hogy a fészket már régen elhagyták. 1865 június havában, amint a kapun kiléptem, egyszerre látom, hogy egy sebesen repülő ölyv alig 6—8 lépésnyire tőlem egy öreg tyúkra lecsap és elkezd kopasztani. Kénytelen voltam a merész rablót egyszerűen elijeszteni, mert a faluban tilos volt a lövés. — Hát mit szólnak ezekhez az erkölcsi bizonyítványokhoz a szentté avató ölyv-ügyvédek?! Régebben Blasius, Brehm, Gloger stb. ölyvmagasztaló iratait olvasva, magam is azt hittem, hogy minden egyes ölyvben legalább is egy aprószentet kell tisztelnem s a világért sem bántottam volna őket. Hanem egy ízben revíremben szokatlanul sok közönséges ölyv fészkelvén, akartam használni e körülményt e madarak természeti viszonyainak tanulmányozására. És valóban, tanultam is sok újat, hanem keserű csalódások árán és ugyancsak kiábrándultam balga, a tudós és nem tudós ölyvvédők irataiból magamba szedett hitemből! Ugyanis a megjegyzett s rövid időközben körüljárt fészkeknél, nagy csodálkozásomra, egeret ugyan alig, de annál több vadfélét találtam.

zett részvét kifejezésében, hogy azt a megtiszteltetést, amelyet életükben csak a házas emberek élvezhettek, haláluk után rendesen megadta a szegény agglegenyeknek is, már amennyire t. i. lehetett. Így például az athéneieknél az volt a szokás, hogy az esküvő napján valamelyik szomszéd kis fiu fürdőhöz való vizet hozott az új házasoknak a Kallirchoe (szépen folyó) forrásból. Hogy tehát a nőtlenek ezt a megtiszteltetést ne legyenek kénytelenek teljesen nélkülözni, Athénban az a szokás fejlődött ki, hogy az agglegenyek sirkövére rávésték egy kis fiu alakját, amint ő a szent vizet hozza.

Ezekből a példákból látható, milyen álláspontot foglalt el az ókori törvényhozás az agglegenyekkel szemben. Ehhez a szigorúsághoz képest bizony az agglegenyi adó behozatala elenyésző semmiség. (B. N.)

Dr. Simon Vilmos,

Szinte elámultam-bámultam, midőn egyes fészkeknél láttam, mennyi ott a fogolytoll, fészánfej, nyúlfark! Persze, hogy ezen kézzelfogható tapasztalatok után vége volt a régi kegyeletnek s amikor csak alkalmam nyílt rá, egy-egy lövetnyi ólommal köszöntöttem az egérpusztítással rágalmazott szárnyas gazficzkókat. És valószínűleg így fog cselekedni minden értelmes vadász, ha egyszer az enyémhez hasonló tapasztalatokat szerez. Tessék csak szemügyre venni egy ölyv-fészket s a tapasztalás önként kínálkozik! Nem akarok ezzel azokra a csontmaradványokra utalni, a melyek — míg a kölykök aprósak, vagy az igen vén ölyvek fészkenél — amúgy sem találhatók fel s amely körülmény arra a téves feltevésre vezethet, hogy az ölyv tisztán csak egrekkel él, hanem figyeljük meg a madarat, hogy mit visz ő fészkebe és mit hova hord el onnan (az ilyen vén példányok — de a fiatalabb szülők se, ha fiókaik már nagyocskák — nem tűnnek meg fészkeikben semmiféle maradványokat, hanem mindent elhordanak abból), másfelől pedig mindig lekopasztott zsákmányt visznek abba, úgy, hogy sem tollakat, sem más nyomokat ott nem lehet találni: az a praktikus megfigyelőt kétségbe nem hozhatja, mert a fészkek környékén valahol a csalhatatlan jelek csakhamar felvilágosítanak s a feltalált prédák maradványai elárulják a tetemes pusztítást. Csodálom, hogy erről az ölyvvédők nem beszélnek! Brehm is csak annyit enged meg, hogy az ölyvek „legfőlebb (!) kimerült foglyot, beteg nyulat itt-ott meggyilkolnak.“ Az ám! Egyébiránt az ilyen beszéd ma már kevés vadásznál talál hitelre. Hogy az ölyv egyáltalában „csakis kimerült“ vagy „sebhedt beteg“ vadat támadna meg s hozzá azt is csak „itt-ott“, az egyszerűen nem igaz. Tény az azonban, hogy a fiatal, tehát még gyakorlatlan ölyv kevésbé vállalkozó természetű s az ilyen többnyire csak a magával jötehetetlen, erély nélküli beteg vadnak a hóhérvá szokott szegődni s ügyetlenségénél fogva az ilyenekkel is alig képes elbánni, körmeivel, csőrével csak sanyargatja, kinozza a szerencsétlen vadat és csak hosszas vesződség után képes megölni, ha a vadász idejekorán le nem lövi, vagy el nem riasztja. Szemben Brehm állításával, az én tapasztalataim egészen mások. Az ölyv ugyanis, mint minden nagyobb orvmadár, tavasztól őszig folytonosan a szörmés és tollas vadfélék fiatal ivadékaival táplálkozik, úgy növekedő fiai is hasonlókkal látja el. Különben tápláléka, kivéve a békákat, a rókaéval teljesen egyező, mint-hogy ő főleg ősszel, elkezdve az egértől a nyulig és őzgidáig, mindent elfogyaszt, ami elébe kerül. Tavasszal a nyúlsüldőknek egyik legfőbb ostora és különösen a korai első ellésre veszedelmes; de a gyenge vadlibák és fiókkacsák se mentek üldözése elől, sőt a tojások végett utóbbinak fészket is feldúlja akárhányszor. Telente a beteg és gyenge vad részben az ölyvek karmai közt végzi be pályafutását. Januárban, februárban a nyulak és foglyok ott, ahol nem etettetnek, a leggyengébbek; nem lehet csodálni tehát, ha ebben az időben sok vad az ölyvek prédájává válik.

Nekem néhányszor arról is volt alkalmam meggyőződnöm, hogy egészen fiatal (néhány napos) őzborjat is elragad a mezei ölyv, ha hozzáférközhetik (és erre nagyon lesi az alkalmat) s fészkebe cipeli a gyilkos porontyok prédájául. Azt pedig nemcsak én, de sok hivatásos vadász észlelte már, hogy oly erdőreszből, ahol ölyvek fészkelnek, a szintén ott fészkelő, illetve fiukat nevelő fajdfélék apró csirkéit e gazficzkók napról-napra lopkodva, végre annyira pusztítják, hogy a legnépesebb fészkekből is alig marad egy-két hirmondó. Hogy sok kinőtt fogoly is esik az ölyvek prédájául, az minden fogolytenyésztéssel foglalkozó előtt ismeretes tény; mert a fogoly oly bamba jószág, illetve rendkívül félénk állat, hogy egy keringő nagyobb orvmadár láttára nemcsak hogy szárnyon, vagy lábon menekülést nem keres (még ha sűrűs védhely van is a közelben), de sőt inkább bárgyún meglapul helyén, mintha le volna ragadva s szinte megmagyarázhatlan önmegadással várja be a halálos csapást.

Lakatos Károly.

(Vége következik.)

Hasznos tudnivalók

A gyümölcsfák tisztogatása.

A gazdának a gyümölcsfa valóságos mostoha gyermeke. csak akkor törődik vele valamit, ha már a szó teljes értelmében törődnie kell vele. — Pedig ez elég hiba, mert pl. egy oly fa, amelyet évente vagy soha, vagy rosszul nyesek, csak alapos tisztogatás után hozható ismét termőképes állapotba. — De többet mondunk, nemcsak a rosszul nyesett fáknál szükséges a tisztogatás, hanem mindegyiknél. — Ez a tisztogatás abban áll, hogy a fa egy évnél idősebb ágainál a koronát ritkítjuk, mi által a levegő, világosság, hő és nedvesség befolyása sokkal jobban érvényesülhet, mert a levelek az általuk bezárt rügyek kiképződését elősegítik.

A tisztogatást legalább minden második-harmadik évben kell végrehajtani és pedig november elejétől februárig. — Oly ágat, mely száraz vagy törött, továbbá amely egészségtelen vézna hajtást mutat, okvetetlenül le kell fűrészelni, ugyancsak el kell távolítani minden sűrűn álló vagy tulságosan elágazó hajtást, továbbá a kisebb ágakat, míg a korona elegendő világosságot nem nyert.

Az eltávolítandó ágakat szorosan képződésük helyén kell levágni és a sebhelyet tisztán lehomlitani. — Az ily helyet legjobb azután faviaszszal vagy kátránnyal bekenni hogy a sebhelybe a hólé vagy eső be ne hatolhasson, mert a fás rész különben könnyen rothadna.

A tisztogatás azonban nem az egyedüli munka, amellyel gyümölcsfánk termőképességét fentart-hatjuk, hanem szükséges ezenkívül arról is gondoskodni, hogy évi termés által elvont tápanyagok megfelelően pótoltassanak. — Az úgynevezett keverék-trágya, továbbá a vízzel hígított tárgyalé vagy még inkább a műtrágya, mindig oly anyagok, melyek e tekintetben sikerrel használhatók. De aki használja, az nem is fog arról panaszkodni, hogy kár a mezőgazdának

a gyümölcsfákkal is bibelődni. — Külföldön csaknem minden gazdaságban gyümölcsfákkal vannak szegélyezve a szántóföld táblái. — Miért ne tehetnők meg mi is ugyanazt?

Különfelek.

Kivégzés villamossággal. Abból az alkalomból, hogy Mac Kinley gyilkosát, Czolgoszt az amerikai törvénynek értelmében vilamossággal fogják kivégezni, a Francois a következőképpen írja le halálát egy Kemmler nevű gyilkosnak, aki az első volt a villamossággal kivégzettek közt. Reggel nyolckor bevezették egy terembe, amelynek közepén, a kivégzőszék állott. Kemmler nagy készséggel vetette magát alá a kísérletnek. Levetette kabátját és mellényét, s leült. Maga figyelmeztette a bizottságot egy szíjra, amely nem szorította eléggé a széktámla rézlapjához a testét. A fejére sósvízzel átitatott szivacsot tettek, amely összefüggésben volt a géppel. Az ügyész parancsszavára megindították az áramot. Kemmler hirtelen megmerevedett és egy sóhajjal összeesett. Azt hitték róla, hogy halott. Az orvosok hozzámmentek és konstatálták hogy nem lélegzik többé. De akkor hirtelen zihálni kezdett a melle. az arcizmai vonaglottak, úgy hogy újból megindították az áramot, amely ezuttal végzett vele. A szobában égés szaga terjedt el, Kemmler tulajdonképpen elégett. — Akkor az egész világ sajtója megtámadta ezt a kegyetlen kivégzési módot, amelyről azt mondták, hogy előbb megkinozza, aztán megsüti a delinkvenst.

A borhamisító büntetése. A régi idők marcona emberei cseppet sem értették a tréfát, ha hamisításokról van szó. Így az 1706-ik évben, mint a Sárospatak írja, egy Ehrni Jakab borpincért a borhamisításért lefejezték; a hóhér egyuttal nyilvánosan kiöntötte összes borait Ehrni nemcsak gyakorlati borgyártó volt, de apostolkodott is a borgyártás terén sőt könyvet is irt erről a tudományról. Lefejeztetése alkalmával borgyártásról szóló könyvét a város piacán elégették.

Négy meg öt az kilenc. Ezt a számtani problémát eredeti módon vitte bele az orvosi tudományba egy hajóskapitány. Hajóján ugyanis egy jól felszerelt szekrény volt, tele patika-szerekkel minden baj ellen, orvos ellenben nem volt a hajón. Utközben egy matróz megbetegedett s a szimptomákból, amelyek rajta jelentkeztek, egy adag a 9-es számú üvegből látszott számára ajánlatosnak. Szerencsétlenségére a 9-es számú üveg üres volt. A kapitánynak azonban ez a körülmény nem okozott nehézséget,

— Nem tesz semmit — mondotta, — Adjatok neki egyforma két adagot a 4-es és az 5-ös számú üvegből.

Elvégre is négy meg öt szintén 9-et tesz ki, pótolja tehát a 9-es üveget, — gondolta az elmes kapitány. S a matróz a következő napon csakugyan meggyógyult. A kapitány pedig szentül meg van győződve róla, hogy benne egy kiváló orvos veszett el.

Lelkiismeretfurdalás. Furcsa módon juttatta vissza a lopott holmit egy kivételesen becsületes tolvaj. Egy kis sziléziai községben, a levélszekrényben egy zsebórát találtak amelyre egy cédula volt akasztva és rajta ez a fölírás volt olvasható:

— Ezt az órát a mult esztendei országos vásáron loptam Z. órától. Miután azonban rossz a szerkezete s azonfelül nagy is nekem ez az óra, kérem tehát, szives-

kedjenek az órát visszaadni neki, mert nekem nincs alkalmam rá, amennyiben legközelebb eltávozom erről a vidékről. Egy becsületes tolvaj.

A négerbőr. A tudományos világ sokat vitakozott már azon, hogy a néger gyermekek barna test-szine vajjon velük született külsőség-e? Vagyis, hogy átöröklött sajátság-e a barna testszin, vagy pedig olyan fejlemény, amely az életkörülményekből bontakozik ki. A tudományos megfigyelések eddigi eredményéből azt kell következtetni, hogy a barna testszinhez a néger szülöttek csupán a hajlamot hozzák magukkal a világra. Ezt legjobban az a körülmény bizonyítja, hogy a néger újszülöttek teste mindig sokkal világosabb, mint a szülőké. Igaz viszont az is, hogy rövid idő múlva az újszülött bőrének halványsága tűnedezik és mindinkább sötétebbé változik át.

Disznók mint utczaseprő. A mi derék koczáink ugyancsak elbámulnának, ha tudomást szereznének arról, hogy Chikagóban testvéreiket mily diszes városi szolgálatra akarják alkalmazni. Egy chikagói polgár ugyanis azt az ajánlatot tette a városnak, hogy tekintettel a város rossz anyagi helyzetére, ne alkalmazzanak utczaseprőket, akiknek naponként legalább két dollárt kell fizetni, hanem e célra vásároljanak sovány sertéseket, és azokat bocsássák szabadon a városba. azok majd fel-falják a hulladékokat. Hogy el ne lophasák az utczaseprőket, nevezzék el őket városi disznóknak, és hátukra süssék rá a város pecsétjét. Ha a sertések meghiznak, akkor a város jó pénzért elhadhatja őket és így az utcza tisztításán kívül nagy hasznót is fognak hajtani. Az ajánlatot tevő reméli, hogy ily módon Chikagó lesz a világ legtisztább városa.

A tizenkilencedik század dióhéjban. Egy amerikai lap szerint ímé a történet dióhéjban: Ez a század a 18-iktól átvette a lovat és a 20-ikra örökségül hagyta a mozdonyt, a kerékpárt és az automobilt. E század itt találta a kaszát és hátrahagyta az aratógépet; a kézisajtót kapta meg és a rotációt adta át helyette. A ludtollal kezdett írni és az írógépet hagyta hátra; csak a kézi rajzot és az ecsetfestést ismerte s átadta utódának a litográfiát, a fotográfiát és a háromszínű nyomást. A szövőszék uralma volt a század kezdetén s a végén a gépszövés és fonás dicsőséges korszakát találjuk. A vitorlás hajó helyett gyorsjáratu gőzöst találunk a század végén; az optikai távirás helyett a villamos kábelt, a drótnélküli távirót és a telefont hagyja ránk a letűnt század. A régi Schwarcz-féle lőpor helyett füstnélkülit hozott létre és ezernyi robbantó anyagot. A fagygyugyertyát kapta a megszületett század és villamos fényben halt meg. A galvánoszlop helyett dinamógépet hagyott ránk, a kovás fegyver helyett gyorstüzéloket, közönséges sugarakat talált születéskor és Röntgen-sugarakat fedezett föl. Vajjon mit fog még a huszadik örökségül hagyani utódjának?

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradszky Emil.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

107/1900. sz. — Bács-Bodrogh vármegyében Alsó-Kovil és Prigl-Szt.-Iván székhelyekkel két másodosztályú erdőőri állás töltendő be. Az alsókovili őrzés területéhez tartoznak Csurogh község, a kovili gör. kel. zárda és Káty község 566. kat. hold, a prigl-szt.-iváni őrzés területéhez pedig a prigl-szt.-iváni volt urbéresek és Apatin község 401 kataszt. hold állami kezelés alatt álló erdei. Javadalmazás: évi

700 (hétszáz) korona bér és 60 (hatvan) kor. lakáspénz. Az erdőőri állásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879 évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt erdőőri szakvizsga letételét, eddigi szolgálatukat, ép. és erős testalkatukat, ez utóbbit, különösen pedig jó látó, halló és beszélőképességüket, törvényhatósági főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket, továbbá erkölcsi magaviseletüket, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birását és egyéb nyelvismereteiket igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket folyó évi november hó 10-ig hozzám nyujtsák be. Kelt Zomborban, a közgazgatási erdészeti bizottságnak 1901. évi szeptember hó 21-én tartott üléséből, Karácson, s. k., alispán, mint az erd. albizottság elnöke.

SKABA KÁROLY H.

Budapest, VI., Váci-körút 33. sz.

A gyár alapított 1865. évben.

Ajánlja saját gyári raktárát, mindennemű vadászfegyverekben, revolverekben, pisztolyokban, kardokban, sarkantyukban, vadász, vivó és sporteszközökben fegyverrészek és löeszközökben valamint mindennemű lőszerben.

Wänzel, Werndel és Kropatschek karabélyok mindig ráktáron vannak.

Javitások is elfogadtatnak.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld.

TÖRKÖLY, SZILVORIUM, RUM és FINOM LIKÖRÖKET

bárki hideg uton minden készülék nélkül
kitűnő minőségben előállithat.

Kezelési könyv és árlapok ingyen.

WATTERICH A.
BUDAPEST,

VI. Dohány-utca 5 szám.

Sörmérő-készülékek, cikkek a borkezeléshez, minden borbetegség elleni szerek.

Első és legrégibb üzlet e szakmában

Fennáll 30 év óta.

Első rangú egyenruházati intézet

Blum és Társa

Szerb kir. udv. szállítók. Ő cs. és kir. Fensége József Főherceg udv. szállítói.
A nagyméltósági Földmívelésügyi m. kir. Ministerium hivatalosan megbízott
erdészeti egyenruha szállítói.
Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

BUDAPEST IV. Belváros, Sütő utca 2. szám, a Szervitater sarkán.

Saját műhelyeink a házban: Sütő utca 2, Szervita tér 8, Hajó utca 3.

A XVIII. számú, kimerítő tartalmu árjegyzékünk közrebocsajtása alkalmából ajánljuk legkészségesebb szolgálatainkat, minden néven nevezendő, — mesteri szabásu, izlésteljes csinos kiállításu

ERDÉSZETI és ERDŐ ALTISZTI EGYENRUHÁK

nemkülönbén felszerelési cikkek szállítására.

Hivatalos uton részletfizetésre

is eszközölhetők a megrendelések; az ily megrendeléseket, hosszas gyakorlatunk alatt, — a betekinthező számos elismerő nyilatkozatok tanúsága szerint, — mindenkor, az igen tisztelt megrendelők legteljesebb megelégedésére hoztuk kivitelbe.

POLGARI RUHÁK

a legújabb francia és angol divat szerint, szinte jutányos árban készítettnek. — Vevőink kényelmére bármely szakmánkba nem vágó cikket készséggel beszerezünk és a vidéki megrendelések kivitelére különösen kiváló gondot és figyelmet fordítunk,

Óvjuk igen tisztelt megrendelőinket oly czégektől, kik olcsó reklám árak által régi vevőinket megteveszteti óhajtják, miután jutányosabb árt csak is az anyag és kiszolgálás rovására nyújthatnának.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg árjegyzékünket és a hivatalos megrendeléshez szükséges részletfizetési megrendelési ívet. Bármily csekély megrendelés is a lehető legnagyobb figyelem és pontossággal lesz kiszolgálva.

Kiváló tisztelettel

BLUM és TÁR A

Szerb királyi udvari szállítók.

Ő császári és királyi Fensége József főherceg udvari szállítói. A nagyméltósági Földmívelésügyi Ministerium hivatalosan megbízott erdészeti egyenruha-szállítói. Az „Országos Erdészeti Egyesület” rendes tagjai.

Jutányos árak.

• STEGMANN JÁNOS könyvnyomdája
Szász-Sebesen

elvállalja minden könyvnyomdai munka gyors és csinos elkészítését a legolcsóbb árak mellett.

Névjegymegrendeléseknél mintával is szolgálók és azok a megrendelés napján eszközöltetnek.

MÁGYARHON ELSŐ LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB.
KRONOMETER- és MŰ-ÓRÁS
FELTÁLLÓJA A REMONTOIR
INGAÓRÁKNAK STB. STB.

ORAK ÉKSZEREK
10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
KESZPENZERT VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

KÉPES ÁRJEJYZÉK 2000 ILLUSZTRÁCIÓVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE

Dr. Lendl Adolf
világhírű

zoologiai laboratoriuma elvállal szárnyasokat és szörmés vadat kitömésre.

Jutányos árak, kitűnő munka, művészies kivitel.

Budapest, II. Donáti u. 7.

A természet és Halászat

állattani, vadászati és halásznai képes folyóirat. Egy évre 6 kor. Megjelenik havonként kétszer.

Mutatványokat ingyen küldünk.

Nyomatott Stegmann János könyvnyomdájában Szászsebesen.